

Andaktsmaterial

av Anneli Sandberg, Tingvallakyrkan Karlstad

”Jorden vi ärvde”

Tingvallakyrkan. Juni 2018

Jes 45: 18 Så säger Herren, han som skapat himlen – han är Gud – han som format och frambragt jorden – han som gav den en fast grund – han skapade den inte till att vara tom utan gjorde den till att vara bebodd: Jag är Herren, ingen annan finns.

Gud skapade inte jorden till att vara tom. Så ärvde vi en jord fylld av liv. Vardagsliv som skator och duvor, hundar och katter, planterade lönnar och högst oplanterade maskrosor. Exotiskt liv som koraller och pilgiftsgrodor, zebror och lejon, isbjörnar och blåvalar. Liv som vi inte riktigt förstår oss på som fästingar och myggor. Jag var på scoutläger förra helgen. Den absolut vanligaste frågan som barnen ställde var: -Varför finns det knott? Vi ledare strök oss i ansiktet för att få bort de svidande små djuren och sa att de är mat åt fåglarna. Barnen tyckte att de kunde ersättas av något annat. Men även knotten är vår arvedel.

Jorden vi ärvde. Och lunden den gröna. Liv, inbegripet i varandra på oanade sätt, i en väv som vi vet allt för lite om.

I flera årtionden nu har det talats om den globala uppvärmningen, som ett mummel först, sedan allt tydligare, men ännu inte tydligt nog, tycks det. Högsommarvärmen i maj, och solskenet dag ut och dag in, den extrema torkan, tre på en miljon år, säger rubrikerna nu. Stämde det någon ännu inte övertygad till eftertanke?

Jag tar tacksamt emot det vanliga junivädret, ostadigheten, skurarna. En respit.

Människan kom sent till jorden, rent av sist, och var länge en sällsynt varelse. Kanske bara några fotspår i sanden vid någon afrikansk bäck. Så kom hon ut ur skogen, ur savannen och började prägla landskapet. Med de första stora kulturerna vid Medelhavet försvann skogen där.

Och nu då klimatet, förutsättningarna för livet som vi känner det.

Gud skapade inte jorden till tomhet, och vi längtar. Vi längtar efter midsommarens blomning, efter smultron och mognande blåbär. Det talas om hur viktig naturen är för vår återhämtning. Om vilan i skogen. Om hur höga träd, mjuk mossa och doftande stigar läker stressade själar. Personer med sömnsvårigheter som fick promenera i skogen två timmar om dagen i tre månader ökade i genomsnitt sin sömntid med 54 minuter. Gud skapade inte jorden till tomhet, och vi har vårt hem här.

Evert Taubes starka engagemang för naturen fick sitt vackraste och mest lyriska uttryck i sången Änglamark som vi ska sjunga snart. Han skrev den till den film som var den första film jag såg på bio, Hasse-och-Tage-filmen "Äppelkriget". Den handlar om det vackra Änglamark, som hotas av exploatering. En schweizisk direktör vill förvandla det till något slags förklätt disneyland. Men genom att ta naturen till hjälp, lyckas äppelodlingsfamiljen bli av med direktören och Änglamark förblir vackert och oförstört.

Också nu är det många som kämpar för att jorden ska förbli full av liv. Barn och vuxna bygger insektshotell för att bin och andra nyttiga insekter ska få lättare att leva. Naturvårdsverket, Livsmedelsverket och Jordbruksverket samarbetar för att minska matsvinnet i Sverige.

Gud skapade inte jorden till tomhet, och Evert Taubes vädjan når fortfarande in. Vi avslutar med att sjunga och njuta av hans Änglamark tillsammans.

I skogsbrändernas tid –

Morgonandakt i Tingvallakyrkan oktober 2018

Malaki 4:1-2

Ja, dagen kommer, och den skall brinna som en ugn. Då skall alla fräcka och alla som handlar orätt bli till halm, och dagen som kommer skall förbränna dem, säger Herren Sebaot. Varken rot eller gren blir kvar. Men för er som fruktar mitt namn skall rättfärdighetens sol gå upp, och dess vingar skall ge läkedom. Då skall ni slippa ut, som kesande kalvar ur kätten.

Som ni kanske vet var jag i Skottland i somras, och nu ska jag berätta en legend, en saga, därifrån. För länge sedan täcktes hela inre Skottland av skog, skogen Badenoch, och denna legend handlar om varför den inte är så stor längre – eller så handlar den om hur det kommer sig att den alls finns kvar.

Kungen av det avlägsna Lochlainn hade upplevt denna skog när han var ute på plundringståg, och han var avundsjuk –det fanns ingen skog så rik och grön och magnifik i hans land.

En natt kallade han på en ond, destruktiv kraft som hette Dubh-Ghiubhais, och honom sände han i en fågels skepnad överhavet. Vart än den onda fågeln såg eller landade, så antändes träden och skogen började brinna.

Så kom den till det gröna Badenoch, och folket som bodde i skogen bevittnade skräckslagna hur långa remsor av skogen började brinna, och de la märke till att branden och förstörelsen kom i spåren av en stor, rökgrå fågel.

Folket samlades för att diskutera vad de skulle göra, och en bonde kom med ett förslag som gillades av alla. Planen var att locka fågeln med ljud av kaos och elände. Runt gården gjorde de allt för att åstadkomma så mycket eländes ljud som möjligt: bäbisar skildes

från sina mödrar, griskultingar från sina suggor, föl från märrar, kalvar från kor tills det milsvitt omkring hördes ett så eländigt ljud att alla var tvungna att hålla för öronen av rent medlidande. Och säkert som amen, ner kom Dubh-Ghiubhais, som en kråka till ett slagfält.

Folket fångade fågeln i en säck och tog den till de andra byborna – och det blev förstås slutet för skogsbrännaren. Den begravdes djupt ner under rötterna till ett av de träd som överlevt, och en sten restes över den ifall den skulle försöka fly.

Vad är nu detta för en berättelse? Ja, på många sätt är det en berättelse som handlar om vår tid. Om destruktiva krafter som skapar kaos i ekosystem, som korallrev och i torskbeståndet i Östersjön, eller i mangroveträsk eller andra ställen som vi sällan hör talas om. Det drabbar fattiga människor som är beroende av marken de står och går på för att kunna leva. Oftast finns de här krafterna långt borta, och ondskan heter inte avundsjuka som i sagan, utan girighet. Vinst, med andra ord.

Hoppet i denna berättelse ligger hos byborna, innevånarna i skogen, själva. De som samlas för att dela problemen och finna lösningar, och därifrån kommer initiativet i den här berättelsen. Det kommer ingen stor hjälte ridande på en stor häst för att rädda dem. De fixar det själva, på sitt sätt, och det fungerar. De visar att det finns styrka i att dela det som är angeläget och att småskaligt, jordnära fungerar.

Ibland, i vår tradition, framställs Jesus som en sån där hjälte som skall komma och rädda alltsammans. Men han själv säger att de ödmjuka skall ärva landet. De som är fattiga i anden, de som hungrar och törstar efter rättfärdighet.

Jag har funderat mycket de sista dagarna på vår Gudsbild, i en hotfull tid. Och om nu tal om Gud, teologi har någon som helst effekt på någon, så är det väldigt viktigt att vi vrider och vänder både på vår människosyn och vår Gudsbild för att vi ska komma någon vart. Tänker jag.

Vi ber:

Gud, vem du än är, så kommer vi till dig med vår oro för allt som förstör för livet. Vi kommer med försurade hav, vittrande korallrev, smältande isar, spridning av hormonstörande kemikalier, ja, du Gud vet allt.

Gud, vi kommer också med vår egen brist. Förlåt oss när vi sitter fast i system som tär på vår jord, och förlåt oss när vi ger upp.

Tack för alla som vill visa vägen framåt.

Tack för Equmeniakyrkans arbete för klimat och hela skapelsens befrielse och välfärd.

Tack för alla goda krafter som arbetar i den riktningen.

Nu ber vi för den dag som ligger framför oss, alla människor som kommer att röra sig i vår kyrka, för att arbeta, fylla på med energi och kraft.

Lovad är du som vill vara där vi är.
Amen